

**Σύμβαση για την Εξάλειψη
Όλων των Μορφών Διακρίσεων
κατά των Γυναικών**

Διανομή: Γενική
25 Ιουλίου 2018
Πρωτότυπο: Αγγλικό

Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών

Καταληκτικά σχόλια για την 8η περιοδική έκθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας*

1. Η Επιτροπή εξέτασε την 8η περιοδική έκθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας (CEDAW/C/CYP/8) κατά τις συνεδριάσεις με αριθμό 1604 και 1605 (βλ. CEDAW/C/SR.1604 και CEDAW/C/SR.1605), που πραγματοποιήθηκαν στις 4 Ιουλίου 2018. Ο κατάλογος των θεμάτων και των ερωτήσεων της Επιτροπής περιέχεται στο έγγραφο CEDAW/C/CYP/Q/8 και οι απαντήσεις της Κύπρου περιέχονται στο έγγραφο CEDAW/C/CYP/Q/8/Add.1.

A. Εισαγωγή

2. Η Επιτροπή εκφράζει την εκτίμησή της προς το Συμβαλλόμενο Κράτος για την κατάθεση της όγδοης περιοδικής Έκθεσής του. Επίσης, εκφράζει την εκτίμησή της για την υποβολή της Συμπληρωματικής Έκθεσης του Συμβαλλόμενου Κράτους (CEDAW/C/CYP/CO/6-7/Add.1), καθώς και τις γραπτές απαντήσεις στον κατάλογο των θεμάτων και ερωτήσεων που ήγειρε η ομάδα εργασίας πριν από τις συνόδους της Επιτροπής, και χαιρετίζει την προφορική παρουσίαση από την αντιπροσωπεία, και τις περαιτέρω διευκρινίσεις που δόθηκαν ως απάντηση στις ερωτήσεις που τέθηκαν προφορικώς από την Επιτροπή κατά το διάλογο.
3. Η Επιτροπή συγχαίρει το Συμβαλλόμενο Κράτος για την αντιπροσωπεία του, επικεφαλής της οποίας ήταν η Επίτροπος Νομοθεσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, Λήδα Κουρσουμπά, και συμπεριελάμβανε το Μόνιμο Αντιπρόσωπο της Κυπριακής Δημοκρατίας στα Ηνωμένα Έθνη στη Γενεύη, Γιώργο Κασουλίδη, καθώς και εκπροσώπους των Υπουργείων Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Παιδείας και Πολιτισμού, Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Εσωτερικών, της Αστυνομίας και της Μόνιμης

* Υιοθετήθηκε από την Επιτροπή κατά την εβδομηκοστή συνεδρίασή της (2-20 Ιουλίου 2018)

Αντιπροσωπείας της Κύπρου στο Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών και άλλων διεθνών οργανισμών στη Γενεύη.

B. Θετικές πτυχές

4. Η Επιτροπή χαιρετίζει την πρόοδο που σημειώθηκε από την εξέταση το 2013 της συνδυασμένης 6ης και 7ης Έκθεσης του Συμβαλλόμενου Κράτους (CEDAW/C/CYP/6-7) στην πραγματοποίηση νομοθετικών μεταρρυθμίσεων, ιδιαιτέρως των ακόλουθων:

(α) Την τροποποίηση το 2018 του Άρθρου 169Α του Ποινικού Κώδικα, που αποποινικοποιεί τις εκπτώσεις·

(β) Τη θέσπιση το 2017 του περί Άδειας Πατρότητας Νόμου, και του περί Προστασίας της Μητρότητας (Τροποποιητικού) Νόμου του 2017·

(γ) Τη θέσπιση το 2015 του περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) (Τροποποιητικού) Νόμου·

(δ) Τη θέσπιση του περί Πολιτικής Συμβίωσης Νόμου του 2015, με βάση τον οποίο αναγνωρίζεται το δικαίωμα των λεσβίων, αμφιφυλόφιλων και διεμφυλικών γυναικών να συνάπτουν Σύμφωνο Συμβίωσης με άτομα του ίδιου φύλου·

(ε) Τη θέσπιση το 2014 του περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση (Τροποποιητικού) Νόμου·

(στ) Τη θέσπιση το 2014 του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμου·

(ζ) Τη θέσπιση το 2014 του περί Ίσης Αμοιβής μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την Ίδια Εργασία ή για Εργασία Ίσης Αξίας (Τροποποιητικού) Νόμου.

5. Η Επιτροπή χαιρετίζει τις προσπάθειες του Συμβαλλόμενου Κράτους για βελτίωση του θεσμικού πλαισίου και του πλαισίου πολιτικής που αποσκοπεί στην επιτάχυνση της εξάλειψης των διακρίσεων κατά των γυναικών και την προώθηση της ισότητας των φύλων, όπως είναι:

(α) Η υιοθέτηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων στην εκπαίδευση για την περίοδο 2018-2020·

(β) Η υιοθέτηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας για την περίοδο 2017-2019·

(γ) Η υιοθέτηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης ενάντια στην εμπορία ανθρώπων για την περίοδο 2016-2018·

(δ) Η δημιουργία Δικοινοτικής Τεχνικής Επιτροπής για την Ισότητα των Φύλων το 2016.

(ε) Η υιοθέτηση Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων για την περίοδο 2014-2017.

(στ) Η σύσταση του Γραφείου Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων το 2014.

6. Η Επιτροπή χαιρετίζει το γεγονός ότι κατά την περίοδο από την εξέταση της προηγούμενης Έκθεσης, το Συμβαλλόμενο Κράτος έχει επικυρώσει ή προσχωρήσει στα ακόλουθα διεθνή και περιφερειακά νομικά μέσα:

(α) το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε επικοινωνιακή διαδικασία το 2017,

(β) τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης) το 2017,

(γ) τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία του Παιδιού από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση το 2015.

Γ. Παράγοντες και δυσκολίες που εμποδίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης

7. Η Επιτροπή έχει επίγνωση του γεγονότος ότι το Συμβαλλόμενο Κράτος δεν ασκεί έλεγχο σε όλη την εδαφική επικράτειά του, και συνεπώς αδυνατεί να διασφαλίσει την πρακτική εφαρμογή των δικαιωμάτων των γυναικών στις περιοχές που δεν βρίσκονται κάτω από τον έλεγχό του. Ωστόσο, συνεχίζει να ανησυχεί επειδή η πολιτική κατάσταση στο Συμβαλλόμενο Κράτος συνεχίζει να εμποδίζει την εφαρμογή της Σύμβασης, και συνιστά όπως το Κράτος πραγματοποιήσει αξιολόγηση της επίδρασης της παρατεταμένης κατάστασης και του συνεχιζόμενου διαχωρισμού του Συμβαλλόμενου Κράτους στην απόλαυση των δικαιωμάτων των γυναικών και κοριτσιών.

Δ. Στόχοι για Βιώσιμη Ανάπτυξη

8. Η Επιτροπή χαιρετίζει τη διεθνή υποστήριξη για τους Στόχους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, και ζητεί να πραγματοποιηθεί η νομοθετική και ουσιαστική ισότητα των φύλων, σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης, καθόλη τη διάρκεια της διαδικασίας εφαρμογής του Προγράμματος 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Η Επιτροπή υπογραμμίζει τη σημασία του Στόχου 5, και τη διάχυση των αρχών της ισότητας και μη-διάκρισης σε όλους τους 17

Στόχους. Παροτρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να αναγνωρίσει τις γυναίκες ως οδηγήτρια δύναμη για τη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας τους και να υιοθετήσει πολιτικές και στρατηγικές προς επίτευξη αυτού του στόχου.

Ε. Βουλή των Αντιπροσώπων

- 9. Η Επιτροπή τονίζει τον κρίσιμο ρόλο της νομοθετικής δύναμης για τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής της Σύμβασης (βλ. τη δήλωση της Επιτροπής περί της σχέσης της με βουλευτές: παράρτημα VI ως A/65/38). Καλεί τη Βουλή των Αντιπροσώπων, σύμφωνα με τους όρους εντολής της, να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή των παρόντων Καταληκτικών Σχολίων από τώρα μέχρι και την υποβολή της επόμενης περιοδικής έκθεσης.**

ΣΤ. Κυριότεροι τομείς ανησυχίας και συστάσεις

Γυναίκες, Ειρήνη και Ασφάλεια

10. Η Επιτροπή επαινεί το συμβαλλόμενο Κράτος για τη δέσμευσή του να εφαρμόσει το ψήφισμα 1325 (2000) του Συμβουλίου Ασφαλείας και τα επακόλουθα ψηφίσματα για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια. Χαιρετίζει επίσης τη συνεχιζόμενη δουλειά της Δικονομικής Τεχνικής Επιτροπής για την Ισότητα των Φύλων, και παρατηρεί ότι βρίσκεται υπό ετοιμασία Εθνικό Σχέδιο Δράσης, το οποίο θα καλύπτει την περίοδο 2018-2021, με στόχο την εφαρμογή αυτών των ψηφισμάτων. Ωστόσο, επισημαίνει ότι:

(α) Υπάρχει έλλειψη πληροφοριών για τους οικονομικούς πόρους που προορίζονται για την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης και δεν καθορίζεται ξεκάθαρα ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των Γυναικείων Οργανώσεων, στην εφαρμογή και την παρακολούθηση του Σχεδίου.

(β) Οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται γενικώς, και δεν συμμετέχουν ενεργά ή ουσιαστικά στις συνεχιζόμενες προσπάθειες ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων.

(γ) Οι προτεραιότητες και εμπειρίες των γυναικών είναι δυνατό να μην ενσωματώνονται πλήρως, όπως απαιτείται από τη Σύμβαση και το ψήφισμα υπ' αρ. 1325 (2000) του Συμβουλίου Ασφαλείας.

- 11. Σύμφωνα με την γενική σύσταση υπ' αρ. 30 (2013) σχετικά με τις γυναίκες στην πρόληψη των συγκρούσεων, τις συγκρούσεις και τις μεταπολεμικές καταστάσεις, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο Κράτος:**

(α) Να επισπεύσει την υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια και να αναπτύξει αποτελεσματικά μέσα για την εφαρμογή και τη μέτρηση των αποτελεσμάτων του·

(β) Να διασφαλίσει τη διάθεση και διανομή επαρκών οικονομικών πόρων στο πρόγραμμα για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης, σύμφωνα με τις συστάσεις της παγκόσμιας έρευνας για την εφαρμογή του ψηφίσματος 1325 (2000) του Συμβουλίου Ασφαλείας·

(γ) Να δώσει ύψιστη προτεραιότητα στην ουσιαστική και χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή των γυναικών σε όλα τα στάδια της ειρηνευτικής διαδικασίας, καθώς και στις διαδικασίες μεταβατικής δικαιοσύνης, ειδικά στη λήψη αποφάσεων, σε εθνικό και τοπικό επίπεδο·

(δ) Να παρέχει ευκαιρίες ώστε οι Γυναικείες Οργανώσεις και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών οργανώσεων γυναικών, να συμβάλουν στην ειρηνευτική διαδικασία ως ενεργοί συμμετέχοντες/ουσες, με τη δημιουργία αποτελεσματικών καναλιών επικοινωνίας και συντονισμού, καθώς και κοινών πρωτοβουλιών για την ενσωμάτωση των προτεραιοτήτων των γυναικών.

Γυναίκες πρόσφυγες και αιτήτριες ασύλου

12. Η Επιτροπή συγχαίρει το συμβαλλόμενο Κράτος για τις συνεχιζόμενες προσπάθειες υποδοχής, φιλοξενίας και παροχής προστασίας και βοήθειας σε μεγάλο αριθμό ατόμων που δραπετεύουν από ένοπλες διαμάχες ή διώξεις, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και των παιδιών. Ωστόσο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για:

(α) την έλλειψη προσέγγισης με ευαισθησία στο φύλο κατά τη διευθέτηση αιτήσεων ασύλου·

(β) την έλλειψη ολοκληρωμένου και εναρμονισμένου πλαισίου, που περιλαμβάνει ξεκάθαρες διαδικασίες, οδηγίες και προϋποθέσεις, για την αναγνώριση και παροχή βοήθειας σε άτομα με συγκεκριμένες ανάγκες και ευαλωτότητες, ειδικότερα γυναικών και κοριτσιών που έχουν πέσει θύματα ή βρίσκονται σε κίνδυνο βίας με βάση το φύλο·

(γ) τον ανεπαρκή αριθμό κέντρων υποδοχής, και τις υποτυπώδεις συνθήκες που επικρατούν στα υφιστάμενα κέντρα, λόγω του αυξημένου αριθμού προσφύγων και αιτητών/τριών ασύλου που εισέρχονται στη χώρα.

13. **Σύμφωνα με τη γενική σύσταση υπ. αρ. 32 (2014) για τις σχετιζόμενες με το φύλο διαστάσεις του προσφυγικού καθεστώτος,**

του ασύλου, της εθνικότητας και του καθεστώτος ανιθαγένειας των γυναικών, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο Κράτος:

(α) Να τροποποιήσει τον νόμο περί προσφύγων, θεσπίζοντας ατομικές διαδικασίες ελέγχου και αξιολόγησης, ευαίσθητες ως προς το φύλο και την ηλικία, και με αυτόν τον τρόπο να διασφαλίσει τη συστηματική και έγκαιρη αναγνώριση των γυναικών και κοριτσιών προσφύγων και αιτητριών ασύλου με συγκεκριμένες ανάγκες και ευαλωτότητες, ειδικά όσων έχουν πέσει θύματα ή βρίσκονται σε κίνδυνο βίας με βάση το φύλο.

(β) Να αυξήσει τον αριθμό διαθέσιμων θέσεων σε κέντρα υποδοχής και να διασφαλίσει κατάλληλες συνθήκες για πρόσφυγες και αιτητές/τριες ασύλου, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανάγκες των γυναικών και κοριτσιών.

(γ) Να τηρεί αυστηρώς την αρχή του μη-επαναπατριsmού για όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια που χρήζουν διεθνούς προστασίας, και να διασφαλίσει ότι κανένα άτομο δεν απελευνεται χωρίς ατομική αξιολόγηση κινδύνου.

Συνταγματικό και νομοθετικό πλαίσιο

14. Η Επιτροπή σημειώνει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 28 (2) του Συντάγματος, απαγορεύεται η άμεση και έμμεση διάκριση με βάση το φύλο, και ότι η διάκριση με βάση το φύλο απαγορεύεται και η ισότητα των φύλων προωθείται μέσω διάφορων νομοθεσιών. Ωστόσο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για:

(α) την έλλειψη ολοκληρωμένης νομοθεσίας περί μη-διάκρισης, και την περιορισμένη αποτελεσματικότητα των νόμων περί μη-διάκρισης·

(β) το γεγονός ότι επιμένουν να υπάρχουν πρόνοιες στο συνταγματικό και νομοθετικό πλαίσιο του Συμβαλλόμενου Κράτους που προκαλούν διακρίσεις, ειδικά στο άρθρο 2 (7) του Συντάγματος, βάσει του οποίου, οι έγγαμες γυναίκες αναγκαστικά ανήκουν στην "κοινότητα" του συζύγου τους, και τα παιδιά και νεαρά άτομα κάτω των 21 ετών που είναι ανύπαντρα αναγκαστικά ανήκουν επίσης στην κοινότητα που ανήκει ο πατέρας τους.

15. **Η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο Κράτος:**

(α) Να υιοθετήσει και να εφαρμόσει αποτελεσματικά ολοκληρωμένη νομοθεσία ενάντια στις διακρίσεις, που περιλαμβάνει και ορισμό των διακρίσεων κατά των γυναικών, και συμπεριλαμβάνει την άμεση και την έμμεση διάκριση στους δημόσιους και ιδιωτικούς τομείς, σε όλα τα επίπεδα που καλύπτονται από τη Σύμβαση, βάσει του άρθρου 1 της Σύμβασης

(β) Να καταργήσει όλες τις εναπομείνουσες πρόνοιες του Συντάγματος και του νομοθετικού πλαισίου που προκαλούν διακρίσεις, βάσει των άρθρων 1 και 2 της Σύμβασης, και του στόχου 5.1 των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, για να τερματιστούν όλες οι μορφές διάκρισης κατά των γυναικών και κοριτσιών παντού.

Πρόσβαση στη δικαιοσύνη

16. Η Επιτροπή χαιρετίζει τα μέτρα που λήφθηκαν για να μειωθούν τα εμπόδια στην πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη, συμπεριλαμβανομένων και των μηχανισμών για καταγγελίες που είναι στη διάθεση των γυναικών θυμάτων βίας με βάση το φύλο, ή θυμάτων βίας. Ωστόσο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για τα εμπόδια που συνεχίζουν να υφίστανται, ειδικά σε σχέση με:

(α) την περιορισμένη γνώση των γυναικών για τα δικαιώματά τους και τους μηχανισμούς που έχουν στη διάθεσή τους για καταγγελίες·

(β) τα γλωσσικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μετανάστριες, οι αιτήτριες ασύλου, οι γυναίκες πρόσφυγες, οι εκτοπισμένες, Τουρκοκύπριες και γυναίκες Ρομά που διεκδικούν τα δικαιώματά τους·

(γ) την περιορισμένη πρόσβαση των γυναικών σε δωρεάν νομική αρωγή, ειδικά στην περίπτωση των ομάδων πληθυσμού που βρίσκονται σε θέση αυξημένης ευαλωτότητας, όπως είναι οι μετανάστριες, οι αιτήτριες ασύλου και οι πρόσφυγες·

(δ) την έλλειψη ειδικών γνώσεων σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών στο δικαστικό σώμα, στα σώματα επιβολής του νόμου και στο δικηγορικό σώμα.

17. **Βάσει της γενικής σύστασης υπ αρ. 33 (2015) σχετικά με την πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο Κράτος:**

(α) Να βελτιώσει την ενημέρωση των γυναικών για τα δικαιώματά τους και το πώς να τα διεκδικήσουν, θέτοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ενσωμάτωση των δικαιωμάτων των γυναικών και της ισότητας των φύλων στο σχολικό πρόγραμμα, σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων και των προγραμμάτων νομικού αλφαριθμητισμού·

(β) Να ιδρύσει συστήματα παροχής νομικής βοήθειας και δημόσιας συνηγορίας, τα οποία να είναι προσβάσιμα, βιώσιμα και που ανταποκρίνονται άμεσα στις ανάγκες των γυναικών με τρόπο έγκαιρο, συνεχή και αποτελεσματικό σε όλα τα στάδια των δικαστικών διαδικασιών·

(γ) Να διευκολύνει την πρόσβαση των γυναικών σε δωρεάν νομική αρωγή, ειδικά σε ότι αφορά τις ομάδες γυναικών που βρίσκονται σε θέση

αυξημένης ευαλωτότητας, και να διασφαλίσει την επαρκή κάλυψη, προϋποθέσεις συμμετοχής και την ποιότητα τέτοιων υπηρεσιών·

(δ) Να λάβει άμεσα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων κατάρτισης του δικαστικού σώματος σχετικά με τη Σύμβαση και τα δικαιώματα των γυναικών, για να εξαλειφθούν οι διακρίσεις με βάση το φύλο.

Εθνικός Μηχανισμός για την Προώθηση των Γυναικών

18. Η Επιτροπή χαιρετίζει την ίδρυση διάφορων νέων θεσμών και μηχανισμών για να εξαλειφθούν οι διακρίσεις κατά των γυναικών, ειδικά το Γραφείο της Επιτρόπου Ισότητας των φύλων. Ωστόσο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για:

(α) την ανεπαρκή εξουσία και ορατότητα του Εθνικού Μηχανισμού για την Προώθηση των Γυναικών, καθώς και την έλλειψη επαρκών ανθρώπινων, τεχνικών και οικονομικών πόρων που διατίθενται στο μηχανισμό για να συντονίζει και να εφαρμόζει με τρόπο αποτελεσματικό σχέδια, πολιτικές και προγράμματα για την ισότητα των φύλων σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα της κυβέρνησης·

(β) την πολυπλοκότητα του Εθνικού Μηχανισμού και την έλλειψη συντονισμού μεταξύ των υφιστάμενων τμημάτων, με αποτέλεσμα την αλληλεπικάλυψη αρμοδιοτήτων·

(γ) την ανεπαρκή συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων στις συζητήσεις για την ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού·

(δ) Το γεγονός ότι το τρίτο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων ακόμα δεν υιοθετήθηκε και δεν ορίστηκε χρονικό πλαίσιο για την εφαρμογή του.

19. Η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο Κράτος

(α) Να αυξήσει τους πόρους που διατίθενται στον Εθνικό Μηχανισμό για την Προώθηση των Γυναικών ώστε να διασφαλίσει τη διατήρηση καθαρής εστίασης στα δικαιώματα των γυναικών, και να εξετάσει το ενδεχόμενο να ιδρύσει ένα μηχανισμό υψηλού επιπέδου για τη δημιουργία, το συντονισμό και την εφαρμογή των πολιτικών για την ισότητα των φύλων·

(β) Να ενισχύσει το συντονισμό μεταξύ των διαφόρων τμημάτων του Εθνικού Μηχανισμού, με τον ξεκάθαρο καθορισμό των εξουσιών και των αρμοδιοτήτων τους σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών, και να διεξάγει τακτική επίβλεψη και αξιολόγηση αυτού του συντονισμού, διασφαλίζοντας ότι ο Εθνικός Μηχανισμός εκπροσωπείται σε περιφερειακά και τοπικά επίπεδα·

(γ) Να διασφαλίσει την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων στις συζητήσεις για την ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού για την Προώθηση των Γυναικών·

(δ) Να επιταχύνει την υιοθέτηση και αποτελεσματική εφαρμογή του τρίτου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων για την περίοδο 2018-2021 και να διασφαλίσει ότι η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου εφαρμόζεται με συνέπεια στο σχεδιασμό και εφαρμογή όλων των νόμων, των κανονισμών και των προγραμμάτων σε όλα τα Υπουργεία και τις αποκεντρωμένες κυβερνητικές δομές.

Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

20. Η Επιτροπή σημειώνει ότι το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δέχεται καταγγελίες από γυναίκες για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ωστόσο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι το Γραφείο έλαβε το βαθμό Β από τον Παγκόσμιο Σύνδεσμο Εθνικών Ιδρυμάτων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το 2015.
21. **Η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο Κράτος όπως λάβει τα αναγκαία μέτρα για πλήρη συμμόρφωση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με τις αρχές που σχετίζονται με τη θέση των εθνικών θεσμών για την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Αρχές του Παρισιού), λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις του Παγκόσμιου Συνδέσμου Εθνικών Ιδρυμάτων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και διασφαλίζοντας ότι το Γραφείο θα έχει συγκεκριμένη εντολή για τα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα των φύλων.**

Προσωρινά ειδικά μέτρα

22. Η Επιτροπή σημειώνει τα μέτρα που λήφθηκαν για την προώθηση της ισότητας των φύλων σε θέσεις λήψης αποφάσεων και για τη βελτίωση της εργασίας και της επιχειρηματικότητας των γυναικών. Σημειώνει επίσης την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου να ανακηρύξει ως αντισυνταγματικό το νόμο που υιοθετήθηκε το 2016, βάσει του οποίου εισαγόταν θεσμική ποσόστωση της τάξης του 30% για την εκπροσώπηση γυναικών ή ανδρών στα διοικητικά συμβούλια ημικρατικών οργανισμών, με την αιτιολόγηση ότι παραβιάζει τη συνταγματική αρχή της ισότητας. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για την έλλειψη εφαρμογής προσωρινών ειδικών μέτρων ως μέρος μιας στρατηγικής για την επίτευξη της επίτευξης της ουσιαστικής ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών σε τομείς όπου οι γυναίκες δεν εκπροσωπούνται επαρκώς, ή βρίσκονται σε θέση αυξημένης ευάλωτότητας, ειδικά στην πολιτική και δημόσια ζωή και στην αγορά εργασίας.

23. **Η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο Κράτος:**

(α) Να αναθεωρήσει το συνταγματικό πλαίσιο για να επιτραπεί η χρήση προσωρινών ειδικών μέτρων, ώστε να διευκολυνθεί η πλήρης και ίση συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και οικονομική ζωή, συμπεριλαμβανομένων αυτών και στα διοικητικά συμβούλια·

(β) Να εξετάσει το ενδεχόμενο να εφαρμοστούν ποσοτώσεις και άλλες μορφές προσωρινών ειδικών μέτρων, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1 της Σύμβασης και της γενικής σύστασης της Επιτροπής υπ. Αρ 25 (2004) περί προσωρινών ειδικών μέτρων, σε όλους τους τομείς που καλύπτονται από τη Σύμβαση όπου οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται ή βρίσκονται σε θέση αυξημένης ευαλωτότητας, ειδικά στην πολιτική και δημόσια ζωή και στην αγορά εργασίας·

(γ) Να ευαισθητοποιήσει τα μέλη της Βουλής, κυβερνητικούς αξιωματούχους, το δικαστικό σώμα, τα μέλη των πολιτικών κομμάτων και το κοινό για το χαρακτήρα μη-διάκρισης των προσωρινών ειδικών μέτρων.

Στερεότυπα και επιβλαβείς πρακτικές

24. Η Επιτροπή σημειώνει τις προσπάθειες του συμβαλλόμενου Κράτους να καταπολεμήσει τα έμφυλα στερεότυπα που προκαλούν διακρίσεις, περιλαμβανομένης της ίδρυσης της Επιτροπής Εξάλειψης των Στερεοτύπων και των Κοινωνικών Προκαταλήψεων. Ωστόσο επισημαίνει με ανησυχία:

(α) Τα παγιωμένα στερεότυπα σχετικά με το ρόλο και τις ευθύνες των γυναικών και των ανδρών στην οικογένεια και στην κοινωνία, που διαιωνίζουν τους παραδοσιακούς ρόλους των γυναικών ως μητέρες και οικοκυρές, και υπονομεύουν την κοινωνική θέση των γυναικών και τις προοπτικές τους στην εκπαίδευση και την καριέρα·

(β) Τα περιορισμένα μέτρα που λήφθηκαν για την πλήρη εξάλειψη των στερεοτύπων στο εκπαιδευτικό σύστημα·

(γ) Το γεγονός ότι τα μέσα ενημέρωσης και ο τομέας της διαφήμισης συνεχίζουν να αναπαριστούν στερεότυπα των γυναικών·

(δ) Την έκθεση των γυναικών και κοριτσιών σε διασταυρούμενες μορφές διάκρισης λόγω εθνικότητας, αναπηρίας, μεταναστευτικού καθεστώτος, ή άλλων χαρακτηριστικών·

(ε) Το ότι οι πληροφορίες στο Συμβαλλόμενο Κράτος σχετικά με επιβλαβείς πρακτικές περιλαμβανομένου του καταναγκαστικού γάμου για παιδιά και του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, καθώς και πρακτικές καταπολέμησης αυτών των πρακτικών δεν είναι άμεσα προσβάσιμες σε πολλές

γυναίκες.

25. Η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο Κράτος

(α) Να θέσει σε εφαρμογή ολοκληρωμένη στρατηγική με συνεχή μέτρα πρόληψης για να εξαλειφθούν και τροποποιηθούν τα στερεότυπα του φύλου που προκαλούν διακρίσεις, με ιδιαίτερη έμφαση σε γυναίκες που ανήκουν σε μειονότητες, που συχνά γίνονται στόχος ρητορικής μίσους και φυλετικά υποκινούμενης βία, μέσω της αναθεώρησης των σχολικών βιβλίων και προγραμμάτων, και μέσω εκστρατειών που στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση των γυναικών και ανδρών γενικά, και των μέσων ενημέρωσης και των διαφημιστικών εταιριών ειδικότερα·

(β) Να συνεργαστεί με σχετικούς φορείς και, όπου είναι δυνατόν, να χρησιμοποιεί καινοτόμα μέτρα για την ενίσχυση της θετικής και μη στερεοτυπικής απεικόνισης των γυναικών στα μέσα ενημέρωσης και στις διαφημίσεις·

(γ) Να συλλέξει με συστηματικό τρόπο διαχωρισμένα δεδομένα για τις επιβλαβείς πρακτικές και τις σχετικές νομικές ποινές που επιβάλλονται στους θύτες στο Συμβαλλόμενο Κράτος, και να διαθέσει ευρέως πληροφορίες σχετικά με τρόπους καταπολέμησης τέτοιων πρακτικών.

Βία με βάση το φύλο κατά των γυναικών

26. Η Επιτροπή χαιρετίζει τα μέτρα που λήφθηκαν για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας, περιλαμβανομένης και της υιοθέτησης του δεύτερου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση Βίας στην Οικογένεια για την περίοδο 2017-2019. Ωστόσο, η Επιτροπή συνεχίζει να ανησυχεί για:

(α) Τη συχνότητα της βίας με βάση το φύλο κατά των γυναικών, ιδιαίτερα της ενδοοικογενειακής και σεξουαλικής βίας, η οποία σε μεγάλο βαθμό δεν δηλώνεται και δεν καταγγέλλεται επαρκώς·

(β) Την έλλειψη ολοκληρωμένης νομοθεσίας για την ποινικοποίηση όλων των μορφών βίας με βάση το φύλο κατά των γυναικών·

(γ) Τα χαμηλά ποσοστά ποινικής δίωξης και καταδίκης και τις ελαφριές ποινές που επιβάλλονται σε θύτες βίας με βάση το φύλο κατά των γυναικών·

(δ) Την ανεπαρκή διαθεσιμότητα και ποιότητα των υπηρεσιών βοήθειας και προστασίας, περιλαμβανομένων των καταφυγίων, για γυναίκες θύματα βίας.

(ε) Την έλλειψη στατιστικών δεδομένων για τη βία με βάση το φύλο κατά των γυναικών, διαχωρισμένων σύμφωνα με το φύλο, την ηλικία, την εθνικότητα και τη

σχέση μεταξύ του θύματος και του θύτη, καθώς και για τις έρευνες, τις ποινικές διώξεις, τις καταδικαστικές αποφάσεις και ποινές που επιβάλλονται σε θύτες και για τις αποζημιώσεις που καταβάλλονται στα θύματα.

27. **Υπενθυμίζοντας τις διατάξεις της Σύμβασης και τη γενική σύσταση υπ' αρ. 35 (2017) σχετικά με τη βία με βάση το φύλο κατά των γυναικών, που αναθεωρεί τη γενική σύσταση υπ' αρ. 19 (1992) για τη βία κατά των γυναικών, η Επιτροπή συστήνει στο συμβαλλόμενο Κράτος:**

(α) Να εφαρμόσει τον περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) (Τροποποιητικό) Νόμο, διασφαλίζοντας ότι οι καταγγελίες για την έμφυλη βία, περιλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας, διερευνώνται δεόντως, και ότι οι θύτες διώκονται και τιμωρούνται επαρκώς, και τα θύματα έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη αποκατάσταση, περιλαμβανομένης αποζημίωσης·

(β) Να επιταχύνει την υιοθέτηση του νομοσχεδίου που ποινικοποιεί όλες τις μορφές βίας με βάση το φύλο κατά των γυναικών, το οποίο ενσωματώνει τις πρόνοιες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης στην εθνική νομοθεσία και του νομοσχεδίου για την παρενόχληση και την παρενοχλητική παρακολούθηση·

(γ) Να διασφαλίσει ότι επαρκείς ανθρωπίνι, τεχνικοί και οικονομικοί πόροι διατίθενται στη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια για τη συστηματική και αποτελεσματική εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση του δεύτερου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια για την περίοδο 2017-2019·

(δ) Να ενθαρρύνει τα θύματα βίας με βάση το φύλο κατά των γυναικών να καταγγέλλουν τις υποθέσεις τους, και να παρέχει προγράμματα κατάρτισης για δικαστές, εισαγγελείς, αστυνομικούς και άλλα όργανα επιβολής του νόμου, με στόχο την αυστηρή εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του ποινικού κώδικα, και για τη διερεύνηση τέτοιων υποθέσεων με ευαισθησία στα θέματα φύλου·

(ε) Να ενισχύσει την προστασία και στήριξη που παρέχεται σε γυναίκες θύματα βίας με βάση το φύλο, με την αύξηση του αριθμού και της γεωγραφικής κάλυψης των καταφυγίων, με τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και επανένταξης· με τη διάθεση επαρκών ανθρωπίνων, τεχνικών και οικονομικών πόρων· με τη βελτίωση της κρατικής συνεργασίας με μη-κυβερνητικές οργανώσεις που παρέχουν καταφύγιο και αποκατάσταση στα θύματα·

(στ) Να συλλέγει με τρόπο συστηματικό στοιχεία για όλες τις μορφές βίας με βάση το φύλο κατά των γυναικών, διαχωρισμένα ανάλογα με το φύλο, την ηλικία, την εθνικότητα και τη σχέση μεταξύ θύματος και θύτη, καθώς και για έρευνες, ποινικές διώξεις, καταδικαστικές αποφάσεις και ποινές που επιβάλλονται σε θύτες και αποζημιώσεις που καταβάλλονται στα θύματα.

Εμπορία ανθρώπων και εκμετάλλευση της πορνείας

28. Η Επιτροπή χαιρετίζει τη θέσπιση το 2014 του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμου, καθώς και την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά της Εμπορίας Προσώπων για την περίοδο 2016-2018. Ωστόσο, συνεχίζει να ανησυχεί για τη συχνότητα της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών στο Συμβαλλόμενο Κράτος, και τη μετέπειτα εργασία και σεξουαλική εκμετάλλευσή τους, ιδιαίτερα στο πλαίσιο των πρόσφατων μεταναστευτικών εισροών. Παράλληλα, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για :

(α) την περιορισμένη επιβολή του Νόμου κατά της εμπορίας ανθρώπων, όπως αντανακλάται στα χαμηλά ποσοστά ποινικών διώξεων και καταδικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις που αφορούν την εμπορία γυναικών και κοριτσιών·

(β) την έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τους πόρους που διατίθενται στην Πολυθεματική Συντονιστική Ομάδα κατά της Εμπορίας Προσώπων, και για την ικανότητά της να συντονίζει και να εποπτεύει τη δράση της Κυβέρνησης στην πάταξη της εμπορίας προσώπων·

(γ) τις καταγγελίες ότι τα θύματα εμπορίας προσώπων μερικές φορές συλλαμβάνονται, προφυλακίζονται και απελαύνονται για αδικήματα που διέπραξαν ως συνέπεια της εκμετάλλευσής τους·

(δ) την έλλειψη συστηματικών μέτρων για αποκατάσταση και επανένταξη, συμβουλευτική υποστήριξη, ιατρική θεραπεία, ψυχολογική στήριξη και αποζημίωση για τα θύματα εμπορίας προσώπων, ιδιαίτερα αυτών που είναι ανίκανα ή απρόθυμα να συνεργαστούν με τις εισαγγελικές αρχές σε διώξεις κατά των εμπόρων προσώπων·

(ε) τον ανεπαρκή αριθμό και τη γεωγραφική κάλυψη των καταφυγίων για θύματα εμπορίας προσώπων·

(στ) την ανεπαρκή εποπτεία των ιδιωτικών γραφείων εύρεσης εργασίας, παρόλη την καταγγελλόμενη εμπλοκή τους σε δίκτυα εμπορίας προσώπων·

(ζ) την περιορισμένη πρόσβαση σε δεδομένα που αφορούν θύματα εμπορίας προσώπων, τα οποία είναι διαχωρισμένα με βάση το φύλο, την ηλικία και την

εθνικότητα·

(η) τον ψηλό αριθμό μεταναστριών γυναικών που τυγχάνουν εκμετάλλευσης στην πορνεία και οι οποίες εκτίθενται σε σεξουαλική και σωματική βία·

(θ) την έλλειψη εναλλακτικών ευκαιριών για εισόδημα και προγραμμάτων εξόδου για γυναίκες και κορίτσια οι οποίες επιθυμούν να εγκαταλείψουν την πορνεία·

(ι) την έλλειψη πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με τις μετανάστριες γυναίκες, οι οποίες μπορεί να εξαναγκάζονται ή να εξωθούνται στην παρένθετη μητρότητα.

29. Η Επιτροπή συνιστά στο Συμβαλλόμενο Κράτος να:

(α) Διασφαλίσει την αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας κατά της εμπορίας προσώπων, περιλαμβανομένης της παροχής υποχρεωτικών προγραμμάτων κατάρτισης ευαίσθητων ως προς το φύλο, σε δικαστές, εισαγγελείς, συνοριοφύλακες, αρχές μετανάστευσης και άλλα όργανα επιβολής του νόμου·

(β) Διερευνήσει, διώξει και τιμωρήσει όλες τις υποθέσεις εμπορίας προσώπων, ειδικά των γυναικών και κοριτσιών, και να διασφαλίσει ότι οι ποινές που επιβάλλονται στους θύτες είναι αντάξιες της σοβαρότητας του εγκλήματός τους·

(γ) Διασφαλίσει ότι η Πολυθεματική Συντονιστική Ομάδα κατά της Εμπορίας Προσώπων διαθέτει επαρκείς ανθρώπινους, τεχνικούς και οικονομικούς πόρους για την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά της Εμπορίας Προσώπων για την περίοδο 2016-2018, να διασφαλίσει το συντονισμό μεταξύ των υπηρεσιών για την κυβερνητική ασφάλεια, τη δικαιοσύνη και τις κοινωνικές υπηρεσίες στην προσπάθεια πάταξης της εμπορίας προσώπων, ενισχύοντας τη συνεργασία τους με την κοινωνία των πολιτών, να αξιολογήσει την επίδραση της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, και να υιοθετήσει νέο σχέδιο δράσης·

(δ) Διασφαλίσει, μέσω του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς, την έγκαιρη αναγνώριση και παραπομπή των θυμάτων της εμπορίας προσώπων ώστε να λαμβάνουν επαρκή στήριξη και προστασία·

(ε) Διασφαλίσει ότι οι γυναίκες θύματα εμπορίας και εκμετάλλευσης πορνείας, ανεξάρτητα από την εθνική, εθνοτική ή κοινωνική προέλευσή τους ή το νομικό καθεστώς τους,, εξαιρούνται από την ευθύνη των πράξεών τους·

(στ) Διασφαλίσει ότι τα θύματα εμπορίας, ανεξάρτητα από την εθνική, εθνοτική ή κοινωνική προέλευσή τους ή το νομικό καθεστώς τους, καθώς και την ικανότητα ή την προθυμία τους να συνεργαστούν κατά τη

διαδικασία εκδίκασης κατά των εμπόρων, αποκτούν επαρκή προστασία, συμπεριλαμβανομένης της αποκατάστασης και αποζημίωσης·

(ζ) Αυξήσει τον αριθμό και τη γεωγραφική κάλυψη των καταφυγίων για θύματα εμπορίας, και να τους εξασφαλίσει επαρκή πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη και συμβουλευτική υποστήριξη·

(η) Λάβει αποτελεσματικά μέτρα για την αυστηρή επιβολή της υφιστάμενης νομοθεσίας σχετικά με τα ιδιωτικά γραφεία εύρεσης εργασίας, εποπτεύοντας τις δραστηριότητές τους, με σκοπό να αποτραπεί η εμπορία μεταναστριών, συμπεριλαμβανομένων των οικιακών εργατριών, και να επικυρώσει τη Σύμβαση περί Ιδιωτικών Γραφείων Εύρεσης Εργασίας του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας, (ΔΟΕ) 1997 (υπ. αρ.181)·

(θ) Επιδιώξει διεθνείς, περιφερειακές και διμερείς προσπάθειες συνεργασίας με χώρες καταγωγής, διαμετακόμισης/διακίνησης και προορισμού, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης της ανταλλαγής πληροφοριών και της εναρμόνισης των διαδικασιών, για την πάταξη της εμπορίας προσώπων και την προσαγωγή των θυτών ενώπιον της δικαιοσύνης

(ι) Βελτιώσει την πρόσβαση σε δεδομένα για θύματα εμπορίας, διαχωρισμένα με βάση το φύλο, την ηλικία και την εθνικότητα·

(κ) Καταπολεμήσει την εκμετάλλευση των γυναικών, ιδιαίτερα των μεταναστριών στην πορνεία·

(λ) Ενισχύσει τη βοήθεια που παρέχεται σε γυναίκες και κορίτσια που επιθυμούν να εγκαταλείψουν την πορνεία, συμπεριλαμβανομένης της παροχής προγραμμάτων εξόδου και εναλλακτικών ευκαιριών για εισόδημα·

(μ) Πραγματοποιήσει έρευνα για τον εντοπισμό του αριθμού των μεταναστριών που εξαναγκάζονται ή εξωθούνται στην παρένθετη μητρότητα, και να αντιμετωπίσει το φαινόμενο.

Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή

30. Η Επιτροπή χαιρετίζει το γεγονός ότι η ισότητα των φύλων επιτεύχθηκε μεταξύ δικαστών σε εθνικό επίπεδο, και σημειώνει την αυξημένη εκπροσώπηση των γυναικών σε θέσεις λήψης αποφάσεων στη δημόσια υπηρεσία. Επιπρόσθετα, σημειώνει ότι τα περισσότερα πολιτικά κόμματα έχουν εισαγάγει τις ποσοτώσεις για να ενισχύσουν τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και δημόσια ζωή. Ωστόσο, η Επιτροπή συνεχίζει να εκφράζει την ανησυχία της επειδή:

(α) Οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στη Βουλή των Αντιπροσώπων και στα δημοτικά συμβούλια, στο Υπουργικό Συμβούλιο, και ως δήμαρχοι, σε θέσεις λήψης αποφάσεων στο διπλωματικό σώμα και στις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις·

(β) Η εισαγωγή στόχων και ποσοτώσεων στο Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων κατά την περίοδο 2014-2017 για τη συμμετοχή γυναικών στην πολιτική και δημόσια ζωή δεν επέφερε συγκεκριμένα/σαφή αποτελέσματα·

(γ) Οι γυναίκες στην πολιτική αντιμετωπίζουν αρνητικές πολιτιστικές στάσεις και έμφυλα στερεότυπα για το φύλο στη δημόσια σφαίρα·

(δ) Υπάρχει έλλειψη συστηματικής συλλογής δεδομένων για παρακολούθηση της προόδου στις προσπάθειες για αύξηση της εκπροσώπησης των γυναικών στην πολιτική και δημόσια ζωή·

31. Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος να:

(α) Ενισχύσει την εκπροσώπηση γυναικών σε θέσεις λήψης αποφάσεων στην πολιτική ζωή, ιδιαιτέρως στη Βουλή των Αντιπροσώπων και στα δημοτικά συμβούλια, στο Υπουργικό Συμβούλιο, και ως δήμαρχοι, στο διπλωματικό σώμα και στις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις με στόχο την επίτευξη των στόχων και ποσοτώσεων, συμπεριλαμβανομένων αυτών του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων·

(β) Προς αυτήν την κατεύθυνση, να υιοθετήσει στοχευμένα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών ειδικών μέτρων, όπως είναι η θεσμική ποσόστωση για την εκπροσώπηση των γυναικών στους καταλόγους υποψηφίων των πολιτικών κομμάτων, καθώς και σύστημα ισότητας των φύλων για την ταχύτερη πρόσληψη και διορισμό γυναικών σε θέσεις λήψης-αποφάσεων στη δημόσια διοίκηση·

(γ) Εντείνει τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης των πολιτικών, δημοσιογράφων, εκπαιδευτικών και του κοινού για το γεγονός ότι η πλήρης, ίση, ελεύθερη και δημοκρατική συμμετοχή των γυναικών, σε ισότιμη βάση με τους άνδρες στην πολιτική και δημόσια ζωή αποτελεί προϋπόθεση για την πλήρη εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών·

(δ) Εκπαιδεύσει τις γυναίκες στις ηγετικές ικανότητες, στη διεξαγωγή εκστρατειών και στην ανάπτυξη των εκλογικών περιφερειών, για να τις προετοιμάσει ως υποψήφιας·

(ε) Θέσει σε ισχύ ολοκληρωμένη στρατηγική με εκτενή μέτρα πρόληψης για να εξαλειφθούν και να τροποποιηθούν οι αρνητικές πολιτιστικές στάσεις και τα έμφυλα στερεότυπα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στην

πολιτική·

(στ) Συλλέξει συστηματικά δεδομένα για παρακολούθηση της προόδου εκπροσώπησης των γυναικών στην πολιτική και δημόσια ζωή.

Εθνικότητα

32. Η Επιτροπή σημειώνει ότι κάθε γυναίκα που γεννάει εντός του Συμβαλλόμενου Κράτους δικαιούται να αποκτήσει πιστοποιητικό γέννησης για το παιδί της, ανεξάρτητα από το μεταναστευτικό καθεστώς της. Ωστόσο, η Επιτροπή ανησυχεί ότι οι μετανάστριες γυναίκες, ιδιαίτερα αυτές σε παράτυπες καταστάσεις, είναι απρόθυμες να πλησιάζουν τις σχετικές αρχές, κάτι το οποίο μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο ανιθαγένειας για τα παιδιά τους.

33. **Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος:**

(α) Να διαδώσει πληροφορίες για το δικαίωμα των μεταναστριών, συμπεριλαμβανομένων αυτών σε παράτυπες καταστάσεις, να αποκτήσουν πιστοποιητικά γέννησης για τα παιδιά τους, και να διευκολύνει τη διανομή πιστοποιητικών γεννήσεων σε αδήλωτες μετανάστριες για τα παιδιά τους που γεννιούνται εντός του Συμβαλλόμενου Κράτους·

(β) Να προσχωρήσει στη Σύμβαση του 1954 αναφορικά με το Καθεστώς των Ανιθαγενών και τη Σύμβαση του 1961 για τη Μείωση της Ανιθαγένειας.

Εκπαίδευση

34. Η Επιτροπή χαιρετίζει το υψηλό ποσοστό εγγραφής των γυναικών και κοριτσιών σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Χαιρετίζει επίσης τα μέτρα που λήφθηκαν για να ξεπεραστούν εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές που γίνονται σύμφωνα με τα στερεότυπα με βάση το φύλο, καθώς και την ένταξη του υποχρεωτικού μαθήματος της αγωγής υγείας στην εκπαίδευση, το οποίο σχετίζεται με τη σεξουαλική υγεία και τα αναπαραγωγικά δικαιώματα. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή εκτιμά τις προσπάθειες για καταπολέμηση της βίας και της παρενόχλησης στα σχολεία. Ωστόσο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για:

(α) Τη συγκέντρωση των κοριτσιών σε κλάδους σπουδών και διαδρομές καριέρας που παραδοσιακά κυριαρχούνται από γυναίκες,, και την υποεκπροσώπησή τους σε επαγγέλματα και σε συγκεκριμένους τομείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, περιλαμβανομένης της τεχνολογίας και της μηχανικής·

(β) Το συνεχή οριζόντιο διαχωρισμό σχετικά με τη συμμετοχή των γυναικών στις

φυσικές επιστήμες, τη μηχανική και την έρευνα που σχετίζεται με την τεχνολογία·

(γ) Την έλλειψη πληροφοριών για το αν η διαπαιδαγώγηση περί σεξουαλικής υγείας και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων για μαθητές από την προδημοτική μέχρι τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι ολοκληρωμένη και κατάλληλη σύμφωνα με την ηλικία των μαθητών, βάσει της γενικής σύστασης της Επιτροπής υπ' αρ. 36 (2017) για το δικαίωμα των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση·

(δ) Τον αυξημένο αριθμό κοριτσιών οι οποίες υποφέρουν από διακρίσεις και σεξουαλική παρενόχληση στα σχολεία και το δυσανάλογο αριθμό Τουρκοκύπριων, μεταναστριών, προσφύγων, αιτητριών ασύλου και Ρομά κοριτσιών, καθώς και έγκυων κοριτσιών και κοριτσιών με αναπηρίες που συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου εκπαίδευση, παρόλες τις προσπάθειες του Συμβαλλόμενου Κράτους.

35. Σύμφωνα με τη γενική σύσταση υπ' αρ. 36, η Επιτροπή επισύρει την προσοχή στο στόχο υπ'αρ. 41 των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, και συνιστά στο Συμβαλλόμενο Κράτος να διασφαλίσει ότι όλα τα αγόρια και κορίτσια ολοκληρώνουν τη δωρεάν, ισότιμη και υψηλού επιπέδου πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Συνιστά επίσης στο Συμβαλλόμενο Κράτος:

(α) Να ενισχύσει τις στρατηγικές του για να αντιμετωπίσει τα στερεότυπα που προκαλούν διακρίσεις και δομικά εμπόδια που μπορούν να αποτρέψουν τα κορίτσια από την εγγραφή σε τομείς σπουδών που παραδοσιακά κυριαρχούνται από άνδρες, συμπεριλαμβανομένων των τομέων της τεχνολογίας και της μηχανικής·

(β) Να διασφαλίσει ότι η διαπαιδαγώγηση περί σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και δικαιωμάτων για κορίτσια και αγόρια είναι ολοκληρωμένη και κατάλληλη σύμφωνα με την ηλικία·

(γ) Να εφαρμόσει πολιτική μηδενικής ανοχής σε όλα τα σχολεία σε σχέση με τη βία και την παρενόχληση στα σχολεία, περιλαμβανομένης της παρενόχλησης στον κυβερνοχώρο και τη διαδικτυακή βία με βάση το φύλο, που να ενσωματώνει υπηρεσίες συμβουλευτικής υποστήριξης, προσπάθειες ευαισθητοποίησης και αποτελεσματικούς μηχανισμούς καταγγελίας·

(δ) Να συνεχίσει να καταπολεμεί τις διακρίσεις που παρεμποδίζουν την πρόσβαση γυναικών και κοριτσιών που ανήκουν σε μειονεκτούσες ομάδες του πληθυσμού σε υψηλού επιπέδου εκπαίδευση, μέσω της υιοθέτησης προσωρινών ειδικών μέτρων, όπως υποτροφιών και διάθεσης δωρεάν βιβλίων.

Απασχόληση

36. Η Επιτροπή χαιρετίζει τη θέσπιση μέτρων για τη στήριξη της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, τη μείωση του έμφυλου χάσματος αμοιβών και του επαγγελματικού διαχωρισμού. Ωστόσο, η Επιτροπή ανησυχεί για:

(α) το δυσανάλογα υψηλό αριθμό άνεργων γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των νέων γυναικών και των γυναικών με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και το χαμηλό αριθμό γυναικών επιχειρηματιών, σε σύγκριση με τους άνδρες ομολόγους τους·

(β) Το συνεχή οριζόντιο και κάθετο επαγγελματικό διαχωρισμό, και τη συγκέντρωση των γυναικών σε εργασία μερικής απασχόλησης και εργασία με χαμηλές αμοιβές·

(γ) Το επίμονο χάσμα αμοιβών των φύλων, ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα, το οποίο, μεταξύ άλλων, επιδρά αρνητικά στα συνταξιοδοτικά ωφελήματα των γυναικών·

(δ) Την επίμονη διάκριση στην αγορά εργασίας κατά των μητέρων και των εγκύων αναφορικά με την πρόσληψη, την εξέλιξη της σταδιοδρομίας, τις συνθήκες εργασίας, τις αμοιβές και την άρνηση του δικαιώματος στην πληρωμένη άδεια μητρότητας, ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα, και, παρόλη την νέα νομοθεσία περί άδειας πατρότητας, η περίοδος γονικής άδειας που λαμβάνεται από τους άνδρες παραμένει μηδαμινή/ασήμαντη·

(ε) Την περιορισμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας για μετανάστριες, αιτήτριες ασύλου, πρόσφυγες, ηλικιωμένες, Ρομά και Τουρκοκύπριες, καθώς και γυναίκες με αναπηρίες και άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες γυναικών·

(στ) Τη συχνότητα σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας και την έλλειψη αποτελεσματικών μέτρων για την αντιμετώπιση τέτοιων παρενοχλήσεων και για την ενημέρωση των γυναικών για τα δικαιώματά τους.

37. **Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος:**

(α) Να θεσπίσει μέτρα, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών ειδικών μέτρων, για την επίτευξη ουσιαστικής ισότητας γυναικών και ανδρών στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών με υψηλή κατάρτιση/εκπαίδευση, και να θεσπίσει ειδικά προγράμματα κατάρτισης και συμβουλευτικής για άνεργες, περιλαμβανομένων προγραμμάτων για την προώθηση της επιχειρηματικότητας των γυναικών·

(β) Να εντείνει τις προσπάθειες παροχής κατάρτισης και κινήτρων για τις γυναίκες, ώστε να επιδιώξουν μη-παραδοσιακούς τομείς, όπως της επιστήμης, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών, και να

εξαλείψει τον επαγγελματικό διαχωρισμό, οριζόντιο καθώς και κάθετο, στους δημόσιους και ιδιωτικούς τομείς·

(γ) Να επιβάλλει αυστηρά τον Περί Ίσης Αμοιβής μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την Ίδια Εργασία ή για Εργασία Ίσης Αξίας (Τροποποιητικό) Νόμο, συμπεριλαμβανομένης της επιβολής κυρώσεων για τη μη συμμόρφωση, και να θεσπίσει περαιτέρω μέτρα για σμίκρυνση του χάσματος αμοιβών μεταξύ των φύλων, μέσω της ουδέτερης ως προς το φύλο αναλυτικής κατηγοριοποίησης επαγγελμάτων, των μεθόδων αξιολόγησης και τακτικών επιθεωρήσεων αμοιβών·

(δ) Να αυξήσει την πρόσβαση των γυναικών στην εργασία πλήρους απασχόλησης, περιλαμβανομένης της επίσπευσης του διαμοιρασμού των οικιακών και οικογενειακών υποχρεώσεων μεταξύ γυναικών και ανδρών, της αύξησης του αριθμού και της ποιότητας υπηρεσιών παροχής φροντίδας παιδιών, και της προώθησης κινήτρων για άνδρες ώστε να κάνουν χρήση της άδειας πατρότητας·

(ε) Να εφαρμόσει τον Περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση (Τροποποιητικό) Νόμο και τον περί Προστασίας της Μητρότητας (Τροποποιητικό) Νόμο για να διασφαλίσει ότι οι μητέρες και έγκυες γυναίκες δεν αντιμετωπίζουν διακρίσεις σχετικά με την πρόσληψη, την εξέλιξη σταδιοδρομίας/προαγωγή, τις συνθήκες εργασίας, τις αμοιβές και την άρνηση του δικαιώματος στην πληρωμένη άδεια μητρότητας, ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα·

(στ) Να υιοθετήσει μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών ειδικών μέτρων, για την επιτάχυνση της συμμετοχής των γυναικών από μειονεκτούσες ομάδες πληθυσμού στην αγορά εργασίας·

(ζ) Να αναπτύξει ασφαλές σύστημα για την κατάθεση καταγγελιών αναφορικά με τη σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας και να διασφαλίσει ότι τα θύματα έχουν πρόσβαση σε αποτελεσματικούς μηχανισμούς και θεραπείες/αποκατάσταση·

Μετανάστριες οικιακές εργαζόμενες

38. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για:

(α) Τη συνεχή εκμετάλλευση που αντιμετωπίζουν οι μετανάστριες οικιακές εργαζόμενες και τις δυσκολίες που συναντούν με την αλλαγή εργοδοτών·

(β) Τα εμπόδια στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τις μετανάστριες οικιακές εργαζόμενες, περιλαμβανομένου του φόβου προφυλάκισης και απέλασης, ενώ βρίσκονται σε εκκρεμότητα οι νομικές διαδικασίες·

(γ) Την έλλειψη τακτικών επιθεωρήσεων εργασίας για την παρακολούθηση/εποπτεία των εργασιακών συνθηκών και των συμβολαίων εργασίας των μεταναστριών οικιακών εργαζομένων.

39. Η Επιτροπή, σύμφωνα με τη γενική σύσταση υπ'αρ. 26 (2008) για τις μετανάστριες οικιακές εργαζόμενες, συνιστά στο Συμβαλλόμενο Κράτος:

(α) Να υιοθετήσει συγκεκριμένο νόμο για τη ρύθμιση της οικιακής απασχόλησης, με επαρκείς κυρώσεις στους εργοδότες που προβαίνουν σε κακοποιητικές πρακτικές·

(β) Να συνεχίσει να ευαισθητοποιεί τις μετανάστριες οικιακές εργαζόμενες για τα δικαιώματά τους σύμφωνα με τη Σύμβαση, σε γλώσσα που κατανοούν, και να επιβλέπει τις δράσεις των γραφείων εύρεσης εργασίας·

(γ) Να ενισχύσει το δικαίωμα των μεταναστριών οικιακών εργαζομένων για νόμιμη αλλαγή του εργοδότη τους και να εξασφαλίσει τακτικές επιθεωρήσεις των χώρων εργασίας και των συμβολαίων απασχόλησης·

(δ) Να θεσπίσει αποτελεσματικές διαδικασίες υποβολής καταγγελιών για να επιτρέψει στις μετανάστριες οικιακές εργαζόμενες να υποβάλλουν καταγγελίες κατά των εργοδοτών τους χωρίς το φόβο αντιποίνων, σύλληψης, προφυλάκισης ή απέλασης·

(ε) Να ενισχύσει τις υπηρεσίες πρόνοιας και βοήθειας που παρέχονται σε μετανάστριες οικιακές εργαζόμενες που είναι θύματα κακοποίησης και εκμετάλλευσης, περιλαμβανομένης της νομικής βοήθειας, της ιατρικής και ψυχοκοινωνικής περίθαλψης και επαρκών καταφυγίων και να διασφαλίσει ότι τέτοιες υπηρεσίες και βοήθεια λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου και είναι προσβάσιμες σε όλες τις μετανάστριες οικιακές εργαζόμενες, περιλαμβανομένων των αδήλων·

(στ) Να επικυρώσει τη Σύμβαση του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας για τους Οικιακούς Εργαζόμενους του 2011 (υπ'αρ. 189).

Υγεία

40. Η Επιτροπή χαιρετίζει την υιοθέτηση του Στρατηγικού Σχεδίου για τη Δημόσια Υγεία για την περίοδο 2016-2018, του Στρατηγικού Σχεδίου για τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία το 2017 και του νόμου που αποποινικοποιεί τις εκτρώσεις. Ωστόσο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για:

(α) Την καθυστέρηση στην εφαρμογή του εθνικού συστήματος ασφάλισης υγείας, κάτι το οποίο επέφερε αρνητικές συνέπειες στην ικανότητα των γυναικών με χαμηλά εισοδήματα να αποκτήσουν πρόσβαση σε υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης, παρόλα τα μέτρα που λήφθηκαν από το Συμβαλλόμενο Κράτος·

(β) Την περιορισμένη πρόσβαση σε αντισυλληπτικές μεθόδους, ιδιαίτερα σύγχρονες αντισυλληπτικές μεθόδους, ειδικά για κορίτσια και γυναίκες που ανήκουν σε μειονεκτούσες ομάδες γυναικών·

(γ) Την έλλειψη ξεκάθαρων κανονισμών και πρωτοκόλλων για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του νέου νόμου για τις εκτρώσεις, την ανεπαρκή διαθεσιμότητα υπηρεσιών για εκτρώσεις σε δημόσια νοσοκομεία και το υψηλό κόστος τέτοιων υπηρεσιών σε ιδιωτικές κλινικές, την έλλειψη συμβουλευτικών υπηρεσιών προ και μετά των εκτρώσεων σε δημόσια και ιδιωτικά νοσοκομεία, και την έλλειψη εκπαίδευσης σε όσους παρέχουν ιατρική περίθαλψη σε σχέση με την εφαρμογή του νέου νόμου.

41. Υπενθυμίζοντας τη γενική σύσταση υπ'αρ. 24 (1999) σχετικά με τις γυναίκες και την υγεία, η Επιτροπή συνιστά στο Συμβαλλόμενο Κράτος:

(α) Να διασφαλίσει την καθολική πρόσβαση σε υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης για όλες τις γυναίκες, μέσω της εφαρμογής του εθνικού συστήματος ασφάλειας υγείας, όπως σχεδιάζεται για το 2019·

(β) Να διασφαλίσει τη διαθεσιμότητα και προσβασιμότητα σύγχρονων, προσιτών μορφών αντισύλληψης και υπηρεσιών αναπαραγωγικής υγείας για όλες τις γυναίκες και κορίτσια·

(γ) Να εφαρμόσει πλήρως το νόμο που αποποινικοποιεί τις εκτρώσεις και να συμπεριλάβει τη θέσπιση ξεκάθαρων κανονισμών και πρωτοκόλλων, να παρέχει τακτική εκπαίδευση σε όσους παρέχουν ιατρική περίθαλψη για την εφαρμογή του νόμου και να υιοθετήσει διαδικασίες που να διασφαλίζουν την πρόσβαση σε υπηρεσίες εκτρώσεων και συμβουλευτικές υπηρεσίες προ και μετά των εκτρώσεων σε δημόσια και ιδιωτικά νοσοκομεία.

Οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών

42. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι:

(α) Οι πολιτικές δημοσιονομικού απορρήτου, η νομοθεσία για την εταιρική αναφορά και οι φορολογικές πρακτικές μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την ικανότητα άλλων κρατών, ιδιαίτερα αυτών που ήδη στερούνται εσόδων, να κινητοποιήσουν μέγιστους πόρους για την επίτευξη των δικαιωμάτων των γυναικών·

(β) Οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σε θέσεις λήψεως αποφάσεων, και στα διοικητικά συμβούλια των μεγαλύτερων εισηγμένων εταιριών·

(γ) Οι κανονισμοί μερικών ασφαλιστικών εταιριών προβλέπουν ότι η σύζυγος μπορεί να εγγράφεται ως εξαρτώμενο άτομο στο ασφαλιστικό συμβόλαιο του συζύγου της, ενώ ο σύζυγος δεν μπορεί να εγγράφεται ως εξαρτώμενο άτομο στο ασφαλιστικό συμβόλαιο της συζύγου του·

(δ) Η εκπροσώπηση των γυναικών σε σώματα λήψης αποφάσεων αθλητικών σωματείων παραμένει χαμηλή σε σύγκριση με αυτή των ανδρών.

43. **Η Επιτροπή συνιστά στο Συμβαλλόμενο Κράτος:**

(α) Να διεξάγει ανεξάρτητες, συμμετοχικές και περιοδικές αξιολογήσεις για τις εξωεδαφικές επιπτώσεις/αποτελέσματα των πολιτικών οικονομικού απορρήτου και εταιρικής φορολογίας και των εμπορικών δραστηριοτήτων σε σχέση με τα δικαιώματα των γυναικών εντός του Συμβαλλόμενου Κράτους και σχετικά με την ικανότητα τρίτων Κρατών να κινητοποιούν μέγιστους πόρους για την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών·

(β) Να θεσπίσει μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών ειδικών μέτρων για την ενίσχυση της εκπροσώπησης των γυναικών σε εταιρικές θέσεις λήψης αποφάσεων και στα διοικητικά συμβούλια·

(γ) Να απαγορεύσει όλους τους κανονισμούς που προκαλούν διακρίσεις στα συμβόλαια των ασφαλιστικών εταιρειών·

(δ) Να συνεχίσει τις προσπάθειες για την επίτευξη ουσιαστικής ισότητας των φύλων στην αθλητική διοίκηση και να συμπεριλάβει τη χρήση κινήτρων για γυναίκες στον αθλητισμό, ως αθλήτριες και σε διοικητικές θέσεις, σε συνεργασία με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Το φύλο και η κλιματική αλλαγή

44. Η Επιτροπή σημειώνει το Σχέδιο Αξιολόγησης Κινδύνου για την κλιματική αλλαγή που διεξήχθη από το Συμβαλλόμενο Κράτος. Ωστόσο, σημειώνει ότι χρειάζεται περισσότερες πληροφορίες για το αν το Συμβαλλόμενο Κράτος σκοπεύει να υιοθετήσει σχέδιο δράσης για το κλίμα, και για το πώς σκοπεύει να διασφαλίσει τη συμμετοχή των γυναικών στη δημιουργία του και να λάβει υπόψη τη διάσταση του φύλου στην εύρεση μέτρων προσαρμογής και μετριασμού.

45. **Η Επιτροπή επισημαίνει τη γενική σύσταση υπ' αρ. 37 (2018) για τις σχετιζόμενες με το φύλο διαστάσεις της μείωσης κινδύνου καταστροφής στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής, και συνιστά στο**

Συμβαλλόμενο Κράτος να υιοθετήσει Σχέδιο Δράσης για το κλίμα και να διασφαλίσει τη συμμετοχή των γυναικών στην ανάπτυξη και εφαρμογή του, ενσωματώνοντας την προοπτική του φύλου στις προσπάθειες προσαρμογής και μετριασμού.

Μειονεκτούσες ομάδες γυναικών

Αγρότισσες

46. Η Επιτροπή χαιρετίζει τη θέσπιση του προγράμματος για την αγροτική ανάπτυξη για την περίοδο 2014-2020, μέσω του οποίου οι γυναίκες μπορούν να διεκδικήσουν υποστήριξη επί ίσοις όροις με τους άνδρες. Ωστόσο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για την έλλειψη πληροφοριών για συγκεκριμένα προγράμματα για στήριξη των γυναικών αγροτισσών, ιδιαίτερα αυτών που συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό.
47. **Η Επιτροπή συνιστά στο Συμβαλλόμενο Κράτος να αυξήσει τα κίνητρα, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών κινήτρων, για να ενθαρρύνει την ανάπτυξη επιχειρήσεων στις αγροτικές περιοχές, ώστε να βελτιωθούν οι ευκαιρίες απασχόλησης και η αυτονομία των γυναικών στις αγροτικές περιοχές. Συνιστά επίσης στο Συμβαλλόμενο Κράτος να προωθήσει τις επιστήμες, την τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής τεχνολογίας, τα μαθηματικά και προγράμματα μηχανικής στις αγροτικές περιοχές, με στόχο να γεφυρωθεί το τεχνολογικό χάσμα μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.**

Μετανάστριες γυναίκες

48. Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι μετανάστριες που αποτελούν μέλη της οικογένειας Κύπριου ή πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαιούνται να έχουν προσωρινή άδεια παραμονής. Ωστόσο εκφράζει την ανησυχία της για το ότι:
- (α) Για την απόκτηση αυτής της άδειας, οι μετανάστριες υποχρεούνται να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, όπως είναι η δήλωση από τους συζύγους τους ότι αναλαμβάνουν την ευθύνη για τα καθημερινά, ιατρικά και άλλα έξοδά τους, κάτι το οποίο μπορεί να δημιουργήσει μια σχέση εξάρτησης·
- (β) Οι μετανάστριες που κατέχουν άδεια παραμονής μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση στα οικογενειακά δικαστήρια λόγω του κόστους που προϋποτίθεται.

49. Σύμφωνα με τη γενική σύσταση υπ' αρ. 26, η Επιτροπή συνιστά στο Συμβαλλόμενο Κράτος να τροποποιήσει τις προαναφερθείσες διατάξεις ώστε να μειωθεί η εξάρτηση των μεταναστριών από τους συντρόφους τους, και να

διευκολυνθεί η πρόσβασή τους στα οικογενειακά δικαστήρια, με στόχο να προστατευθούν από το να παγιδεύονται σε κακοποιητικές σχέσεις.

Γάμος και οικογενειακές σχέσεις

50. Η Επιτροπή επαινεί το Συμβαλλόμενο Κράτος για την εφαρμογή δυο εκ των προηγούμενων συστάσεων της, συγκεκριμένα τη θέσπιση του Νόμου περί Πολιτικής Συμβίωσης και τη διεξαγωγή έρευνας για τις οικονομικές συνέπειες του χωρισμού και του διαζυγίου στους συζύγους (CEDAW/C/CYP/CO/6-7, παρα. 36). Ωστόσο, η Επιτροπή εξακολουθεί να εκφράζει την ανησυχία της για:

(α) Την προφανή έλλειψη επαρκούς προστασίας για παιδιά που γεννιούνται ή υιοθετούνται στο πλαίσιο de facto ενώσεων και άλλων πολιτικών συμβιώσεων·

(β) Την νομική υπόθεση/τεκμήριο ότι ο σύζυγος που μένει στο σπίτι (συνήθως η σύζυγος) συμβάλλει μόνο στο ένα τρίτο της περιουσίας που αποκτάται από το σύζυγο που δουλεύει έναντι αμοιβών εκτός σπιτιού (συνήθως ο σύζυγος).

51. **Η Επιτροπή συνιστά στο Συμβαλλόμενο Κράτος, σύμφωνα με τις γενικές συστάσεις υπ' αρ 21 (1994) για την ισότητα στο γάμο και στις οικογενειακές σχέσεις, και υπ' αρ. 29 (2013) για τις οικονομικές επιπτώσεις του γάμου, των οικογενειακών σχέσεων και της διάλυσης αυτών, να επισπεύσει την ψήφιση των επτά νομοσχεδίων που τροποποιούν το Οικογενειακό Δίκαιο, με στόχο να:**

(α) Διασφαλίσει επαρκή προστασία για παιδιά που γεννιούνται ή υιοθετούνται στο πλαίσιο των de facto ενώσεων και άλλων πολιτικών συμβιώσεων·

(β) Διασφαλίσει ότι οι γυναίκες απολαμβάνουν επαρκή νομική προστασία στο πλαίσιο των de facto συμβιώσεων, και κατά τη διάλυσή τους·

(γ) Ορίσει τη νομική υπόθεση/τεκμήριο της συμβολής κάθε συζύγου στην περιουσία που αποκτάται κατά τη διάρκεια του γάμου σε 50%.

Διακήρυξη του Πεκίνου και Πλατφόρμα Δράσης

52. **Η Επιτροπή καλεί το Συμβαλλόμενο Κράτος να χρησιμοποιήσει τη Διακήρυξη του Πεκίνου και την Πλατφόρμα Δράσης, στο πλαίσιο των προσπαθειών του για εφαρμογή των προνοιών της Σύμβασης.**

Διάδοση

53. **Η Επιτροπή ζητεί από το Συμβαλλόμενο Κράτος να διασφαλίσει**

την έγκαιρη διάδοση των παρόντων Καταληκτικών Σχολίων, στις επίσημες γλώσσες του Συμβαλλόμενου Κράτους, στους σχετικούς κρατικούς θεσμούς σε όλα τα επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό), και ιδιαίτερα στην Κυβέρνηση, τα Υπουργεία, τη Βουλή των Αντιπροσώπων και στο δικαστικό σώμα, ώστε να καταστεί δυνατή η πλήρης εφαρμογή τους.

Επικύρωση άλλων συνθηκών

54. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η προσήλωση του Συμβαλλόμενου Κράτους στα εννέα μεγάλα διεθνή νομικά μέσα για τα ανθρώπινα δικαιώματα¹ θα βοηθήσει τις γυναίκες να απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματά τους και τις βασικές ελευθερίες τους σε όλες τις πτυχές της ζωής τους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ενθαρρύνει το Συμβαλλόμενο Κράτος να εξετάσει την επικύρωση των Συνθηκών στις οποίες δεν είναι ακόμη Συμβαλλόμενο Κράτος δηλαδή, τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων Όλων των Μεταναστών Εργαζόμενων και των Μελών των Οικογενειών τους και τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία Όλων των Ατόμων από Αναγκαστικές Εξαφανίσεις.

Παρακολούθηση των καταληκτικών σχολίων

55. Η Επιτροπή ζητεί από το Συμβαλλόμενο Κράτος να παράσχει, εντός δύο ετών, γραπτές πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή των συστάσεων που περιέχονται στις παραγράφους 11 (γ) και 19 (δ), 27 (β) και 39 (γ) ανωτέρω.

Προετοιμασία της επόμενης έκθεσης

56. Η Επιτροπή καλεί το Συμβαλλόμενο Κράτος να υποβάλει την

¹ Το Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, η Διεθνή Σύμβαση για την κατάργηση πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων, η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, η Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, η Διεθνή Σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους, η Διεθνή Σύμβαση για την προστασία όλων των προσώπων από αναγκαστική εξαφάνιση και η Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.

ένατη περιοδική έκθεσή του τον Ιούλιο του 2022. Η Έκθεση θα πρέπει να υποβληθεί εγκαίρως και να καλύπτει ολόκληρη την περίοδο μέχρι τον καιρό της υποβολής της.

57. **Η Επιτροπή ζητεί από το Συμβαλλόμενο κράτος να ακολουθεί τις εναρμονισμένες κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την υποβολή εκθέσεων στο πλαίσιο των διεθνών συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με ένα κοινό έγγραφο πυρήνα και εγγράφων συγκεκριμένα για τις Συνθήκες «(HRI / GEN / 2/Rev.6, κεφ. 1).**